

Kan energiselskaberne hjælpe med besparelser?

2. april 2009

Ole Sundman, DONG Energy

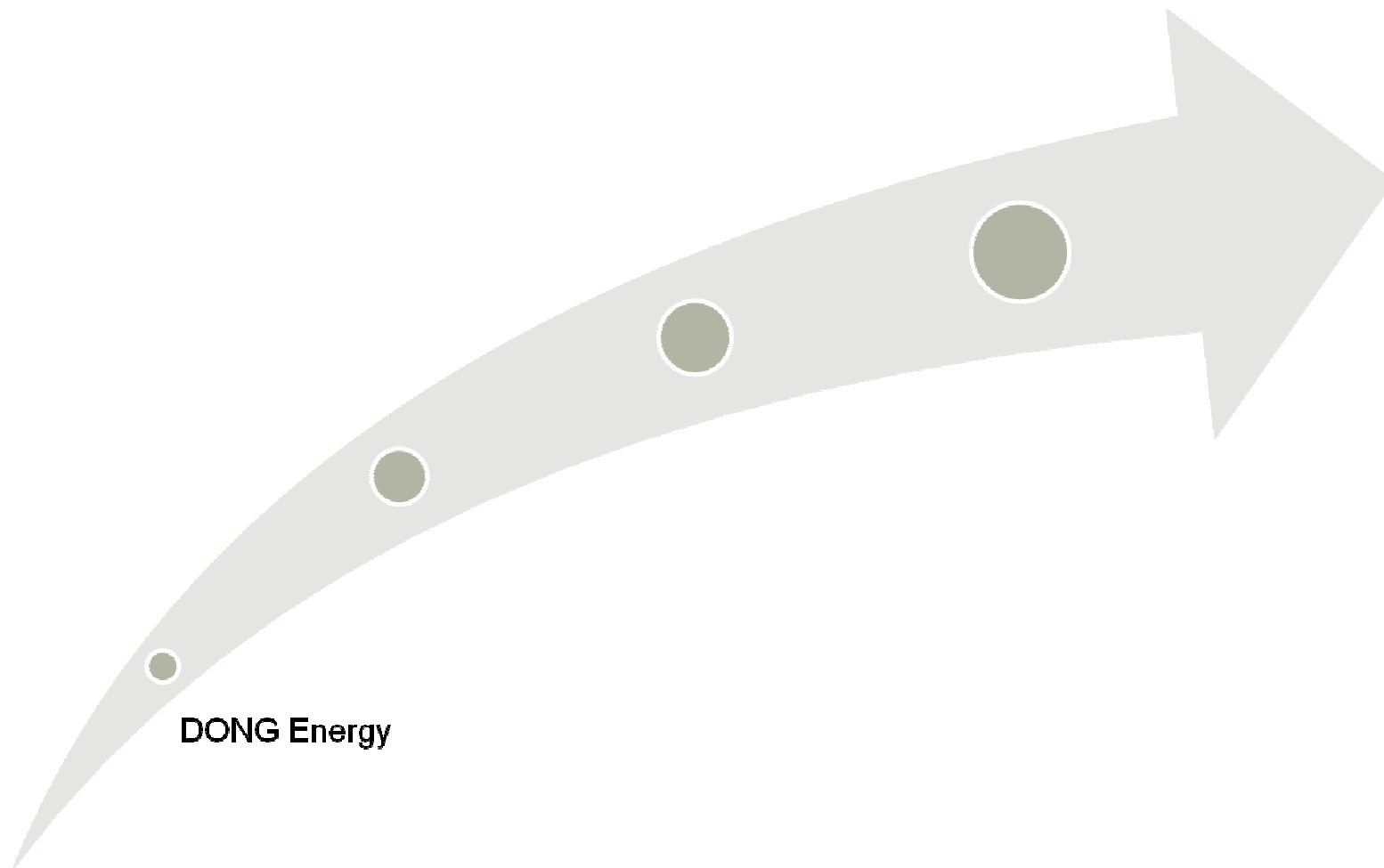
Energibesparelser i byggeri

Disposition:

- DONG Energy
- Energispareaftaler
- Realisering af energibesparelser
  - ESCO og energitjenester
  - Partnerskaber,
  - Energirådgivning
  - Kampagner

Energibesparelser i byggeri

DONG Energy

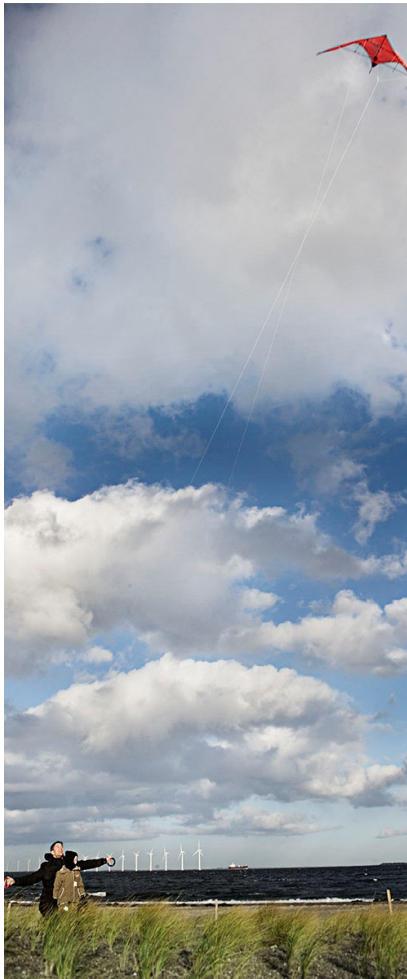
DONG ENERGY – Fortid og fremtid

DONG Energy blev dannet 1. juli 2006 og er et resultat af en sammenlægning af seks danske energiselskaber.

- DONG
- Elsam
- ENERGI E2
- Nesa
- Københavns Energis elaktiviteter
- Frederiksberg Forsyning

Vores vision

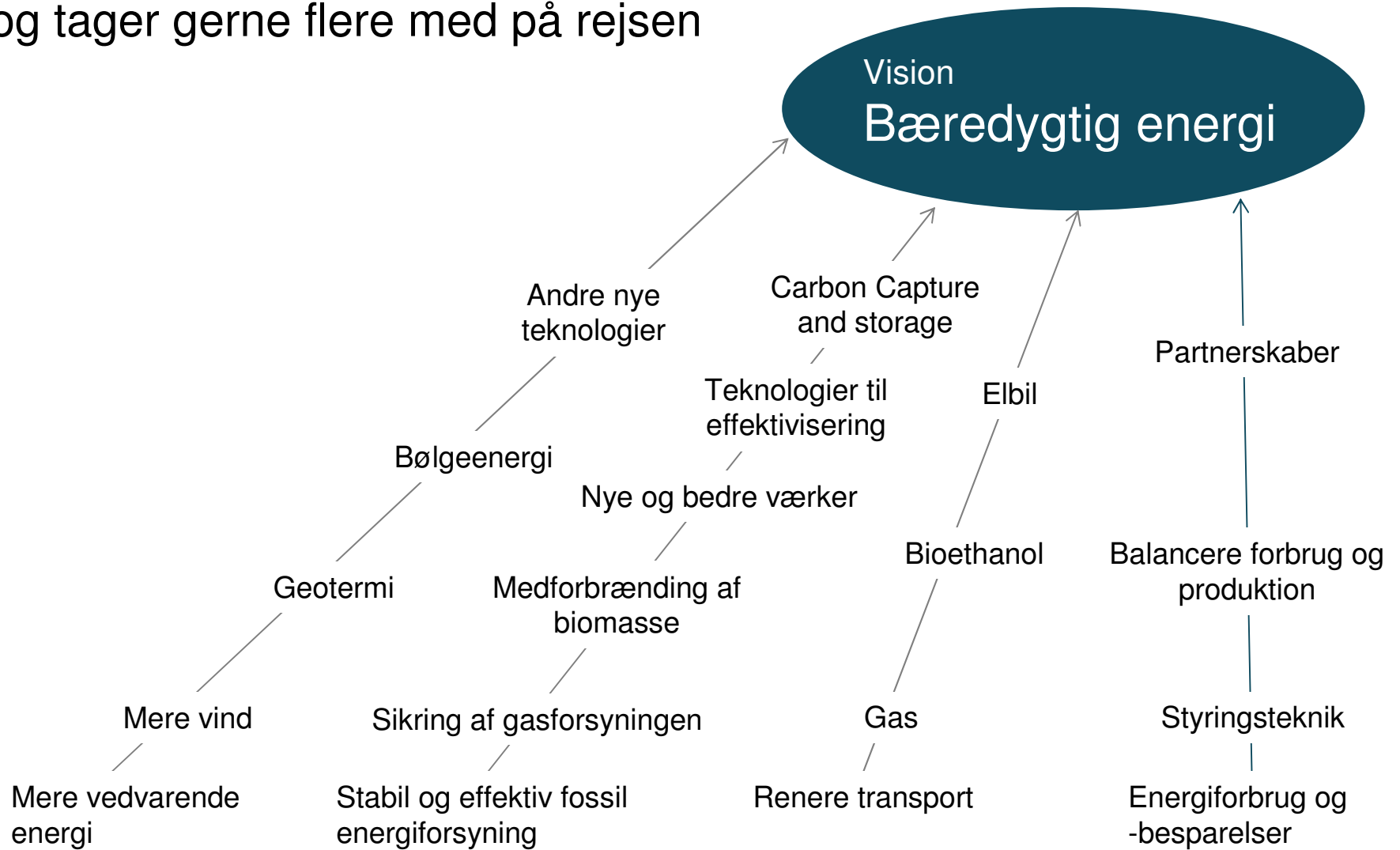
DONG Energy's vision er at levere stabil energi uden CO₂

Vi har fokus på at:

- Være garant for en sikker energiforsyning
- Minimere vores indvirkning på miljøet, når vi omdanner naturens ressourcer til energi til vores kunder
- Handle ansvarligt for at sikre en tilstrækkelig energiforsyning, ikke kun til vores egen generation, men også til de kommende
- Fastholde en konstant ansvarlighed i vores strategier, løbende beslutningstagning og daglige adfærd

Vi brænder for vores vision

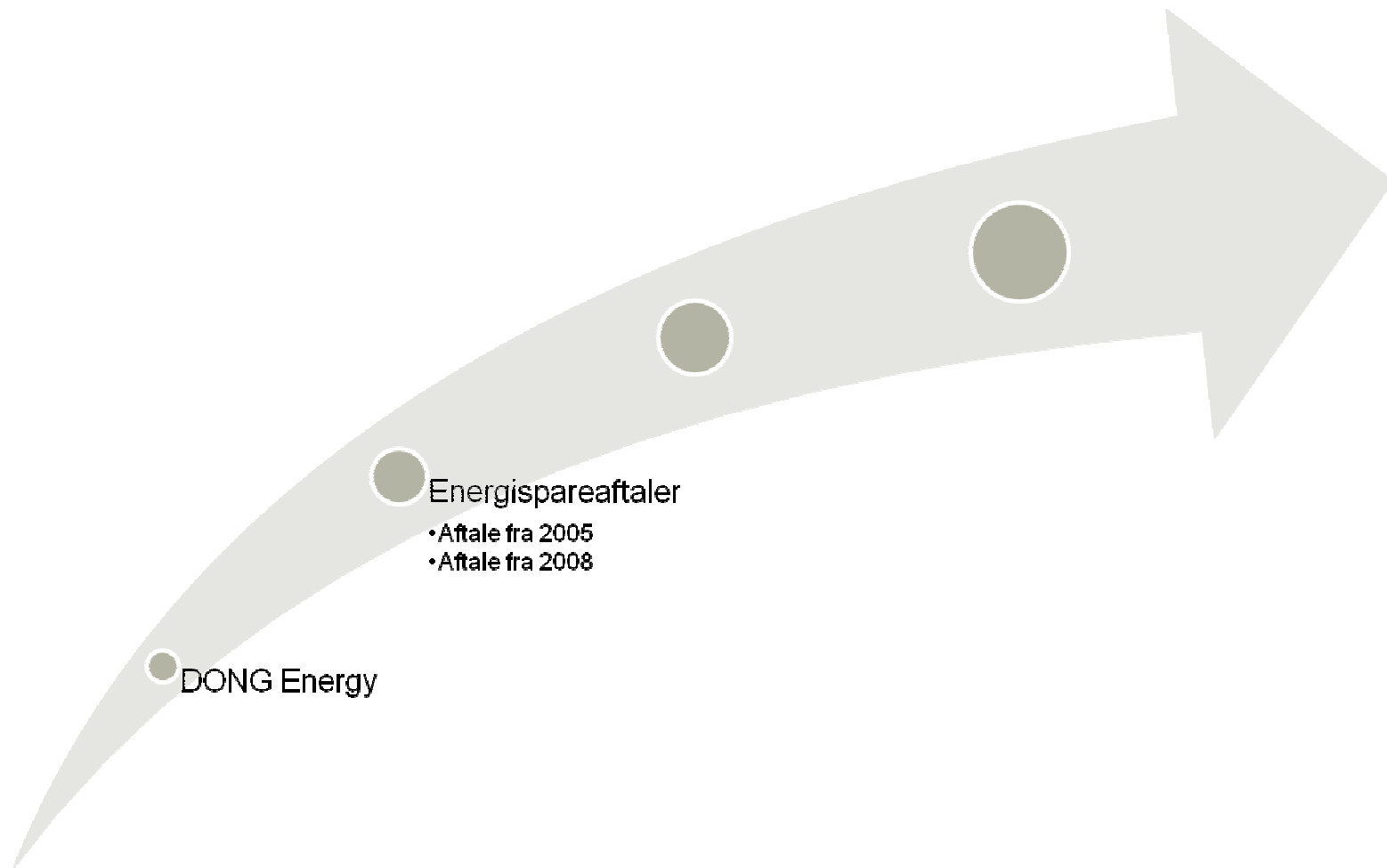
- og tager gerne flere med på rejsen

DONG ENERGY – Forretningsmodel

Energibesparelser i byggeri

Energispareaftale juni 2005 (2006-2013)

- Det endelige energiforbrug ekskl. transport skal være lavere i 2013 end i 2003
- Årlige besparelser på 7,5 PJ – skal være konkrete og dokumenterbare
- Energiselskabernes andel udgør 2,95PJ pr. år
- Selskaberne har metodefrihed, det vil sige at selskaber kan realisere energibesparelser på tværs af forsyningsområde og energiart
- Net- og distributionsvirksomhederne kan tilskrives realiseringen af en energibesparelse, når virksomhederne har gennemført energispareaktiviteter eller har medvirket hertil, f.eks. ved sagkyndig bistand eller ved organisering eller finansiering af aktiviteten

Energiselskabernes besparelsesmål 2006 - 2013

Energisparemål i netselskaberne

	PJ
Elnetselskaber	1,4
Naturgasselskaber	0,4
Olieselskaber	0,15
Fjernvarmeselskaber	0,9
I alt	2,95

DONG
energy

Netselskaberne, realiserede energibesparelser 2006, 2007 og halvdelen af 2008 fordelt på sektorer

Selskab	Husholdning	Offentlige	Erhverv	I alt TJ
Fjernvarme	952	192	541	1.685
Naturgas	1.011	73	530	1.614
Olie	347	0	50	398
EL	694	283	2.444	3.422
I alt	3.004	548	3.656	7.119
I alt	42%	8%	50%	100%

Evaluering af energispareindsatsen

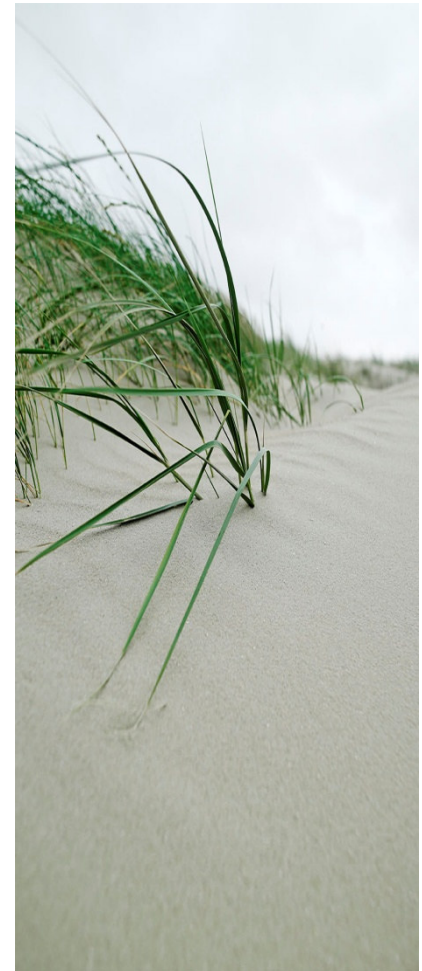
Udpluk af anbefalinger fra evalueringen:

- Det er tvivlsom om de fastsatte mål i energispareaftalen fra 2005 nås
- Der er fortsat betydelige rentable energibesparelser
- Der bør indføres en prioriteringsfaktor for energibesparelser (levetid, energiart, CO2 kvoter)
- Energibesparelser inden for erhvervsområde bør opprioriteres
- Etablering af et 10-årigt program for energibesparelser
- Nye aktiviteter med fokus på at fremme energibesparelser i eksisterende bygninger
- Bedre dokumentation af de forskellige energispareaktiviteter

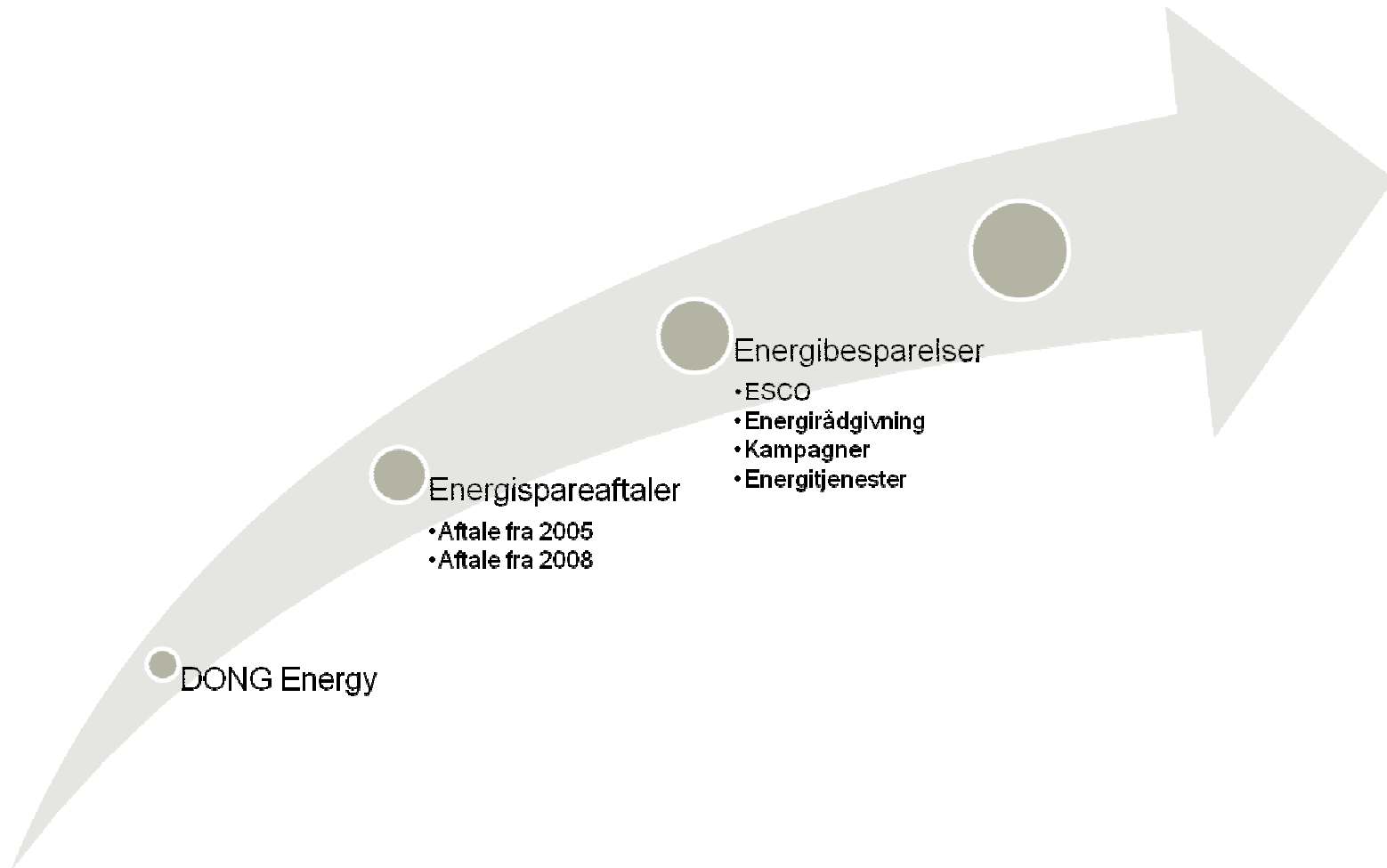
Energispareaftale fra 21. februar 2008

Energibesparelser

- Energiselskabernes forpligtelser øges fra 2010 og frem til 5,4 PJ årligt fra i dag 2,95 PJ årligt.
- For nye bygninger gennemføres stramning med mindst 25 pct. i 2010, mindst 25 pct. i 2015 og mindst 25 pct. i 2020, i alt en reduktion med mindst 75 pct. senest i 2020.
- Kampagner til fremme af energibesparelser i bygninger: Der afsættes 20 mio.kr. årligt i 2008-11 og 5-10 mio.kr. årligt derefter. Iværksættes straks.
- Videncenter for energibesparelser i bygninger: Af de 20 mio. kr. årligt til fremme af energibesparelser, afsættes der op til 10 mio.kr. årligt i 2008-11. Centeret evalueres i 2011.

Energibesparelser i byggeri

DONG Energy

Energispareaftaler
•Aftale fra 2005
•Aftale fra 2008

Energibesparelser
•ESCO
•Energirådgivning
•Kampagner
•Energitjenester

Energirådgivnings koncepter

Partnerskab

- Novo Nordisk
- Novozymes
- KMD
- Tivoli
- Ballerup kommune
- Fredericia kommune

Kampagner

- Konverteringskampagner.
- Tænd/sluk ure
- Målebånd til stinkskab

Energirådgivning

- Energihandlingsplaner
- Effektivisering
- Varme, ventilation, lys
- Køling, processer

Energitjenester

- ESCO aftaler
- Kedeludskiftning
- Belysningsrenovering
- Ventilationsoptimering
- Solceller

Energitjenester og ESCO

Definition

EU definerer i "Direktiv om energieffektivitet i slutanvendelserne og om energitjenester" (2006/32/EF af 5. april 2006) de to begreber energitjeneste og energitjenesteselskab.

Energitjenester:

"fysisk gavn, nytteværdi eller gode fremkommet ved at kombinere energi med energieffektiv teknik og/eller tiltag, der kan omfatte de drifts- og vedligeholdelses- og kontrolaktiviteter, der er nødvendig for at tilvejebringe tjenesten, som leveres på basis af en kontrakt, og som under normale omstændigheder har vist sig at medføre en kontrollerbar energieffektivisering og/eller besparelser af primærenergi, der måles eller anslås"

ESCO (Energy Service Company)

"en fysisk eller juridisk person, der leverer energitjenester og/eller andre energieffektiviseringsforanstaltninger hos en bruger og herunder påtager sig en vis økonomisk risiko. Betaling for de leverede tjenester afhænger (enten helt eller delvis) af, om der opnås en energieffektivisering, og om de øvrige aftalte kriterier for ydeevne opnås"

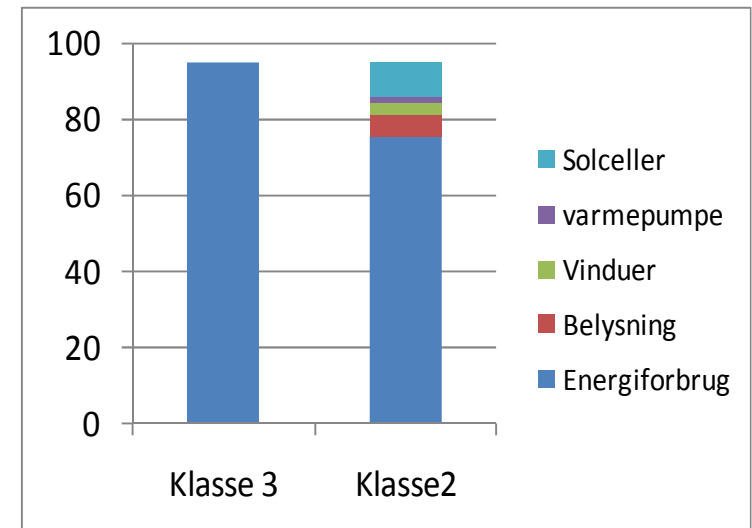
Hvad er ESCO

ESCO – Energy Service Company – er en af mange måder at realisere energibesparelser gennem investeringer og energieffektiviseringer med det formål at opnå en økonomisk besparelse. Der findes mange måder at fordele investering og finansiering mellem ESCO og virksomheden.

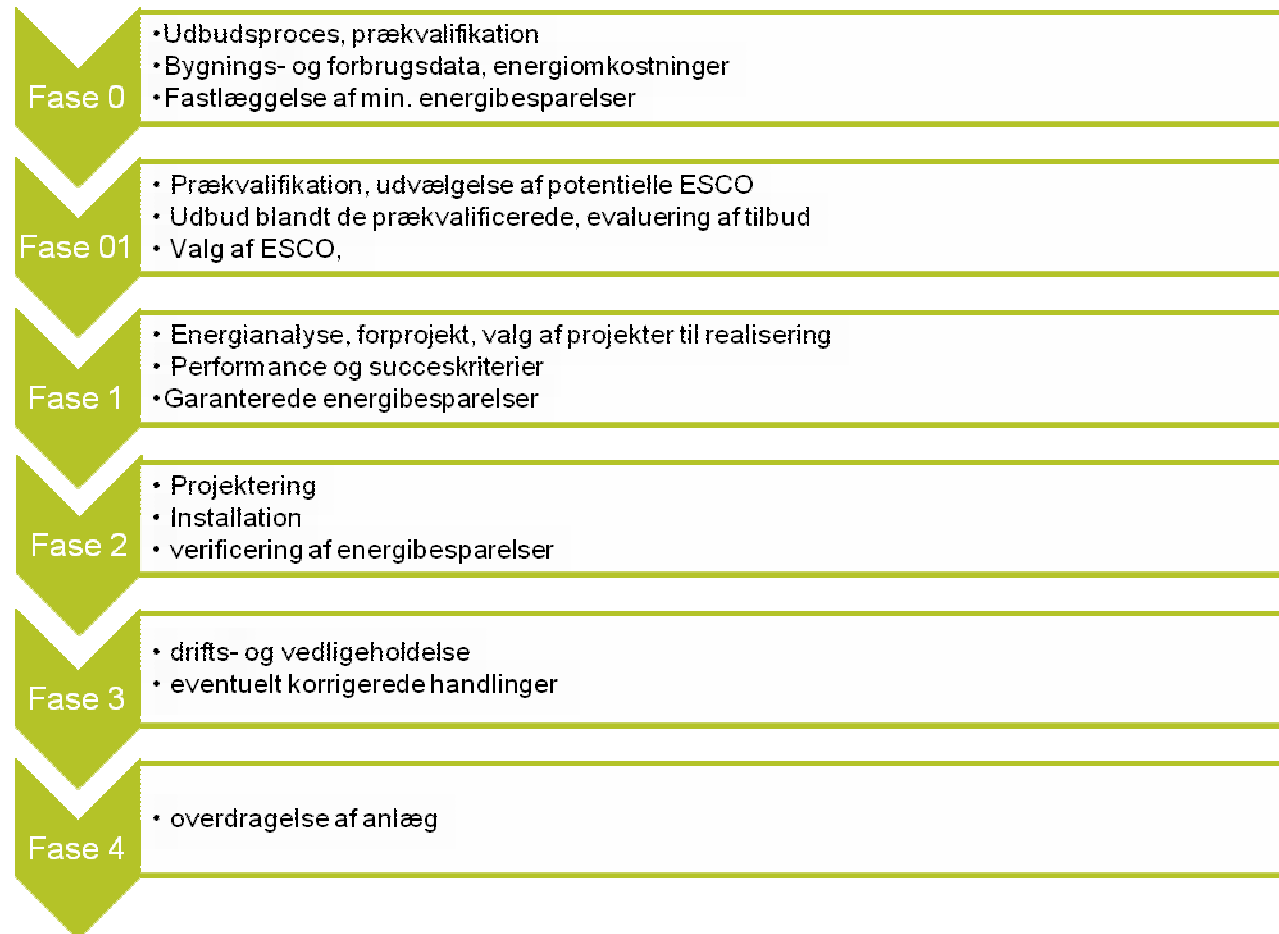
ESCO kan medvirke til,

- at realisere energibesparelser
- at skabe økonomisk råderum
- at renovere bygninger og tekniske anlæg
- at effektivisere drift og vedligeholdelse
- at finansiere investeringen
- at forbedre komfort og indeklima
- at styrke fokus på energiledelse
- at øge kundeloyaliteten

Principper for opnåelse af en lavere energiklasse ved nybyggeri

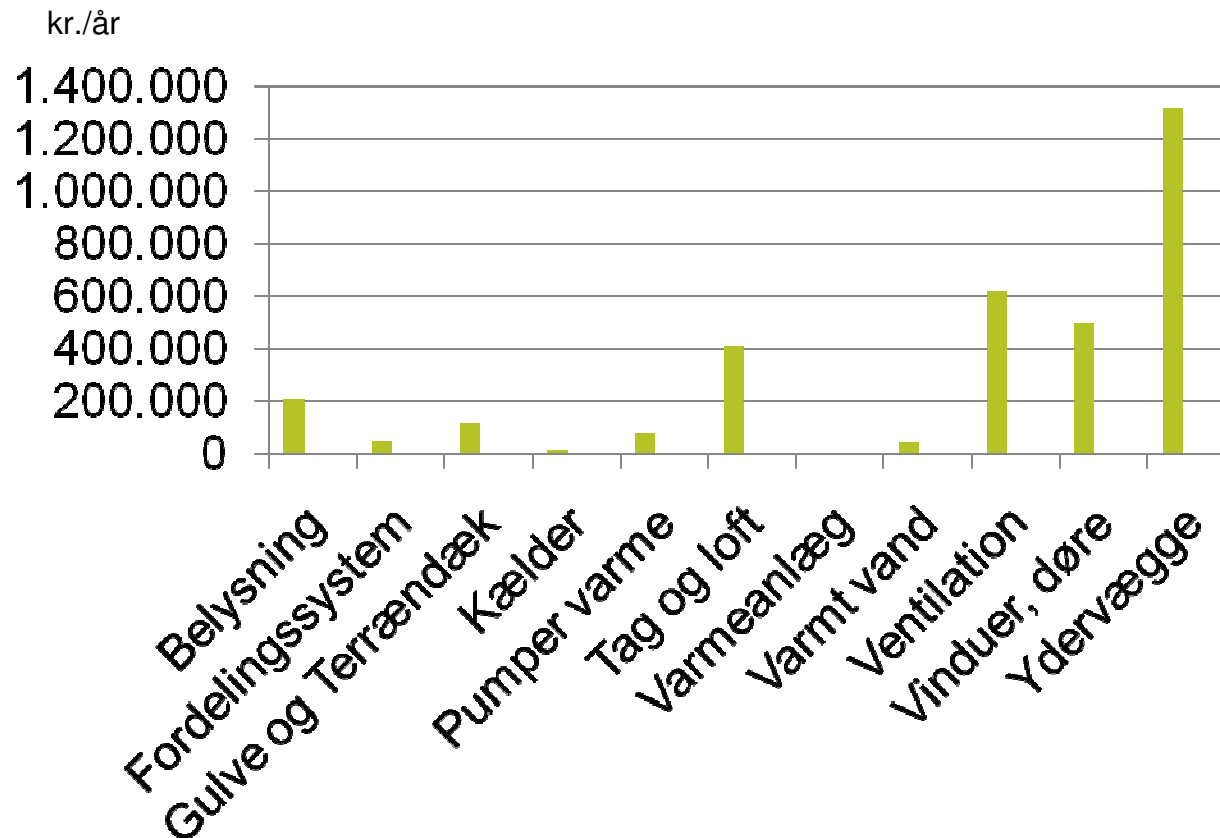
ESCO – eksempel på procesforløb

De Gamles By, potentielle besparelsesområder

Millionbesparelse i De Gamles By

En ny ESCO-aftale mellem Københavns Kommune og DONG Energy giver en garanteret energibesparelse i De Gamles By på 12 mio. kr.

Samlet potentiel energibesparelser: 3.318.560 kr./år

Case: Renovering af erhvervsejendom for Datea. 600 m2 ejendom fra 1962

COWI

20

ROCKWOOL®
BRANDSIKKER ISOLERING

DONG
energy

Visualisering af renoveret erhvervsejendom for Datea

Bygherre:
Datea

Arkitekt:
Dissing +
Weitling

Ingeniør:
COWI

COWI

ROCKWOOL®
BRANDSIKKER ISOLERING

DONG
energy

Endelig udgave af renoveret erhvervsejendom for Datea

Bygherre:

Datea

Arkitekt:

Dissing +
Weitling

Ingeniør:

COWI

COWI

ROCKWOOL®
BRANDSIKKER ISOLERING

DONG
energy

Resultatet af renoveret erhvervsejendom for Datea

Samlede omkostninger , energisparetiltag	ca. 2,3 mio. kr.
Årlig besparelse	ca. 190 tkr.
Simpel tilbagebetalingstid	ca. 12 år.

Totaløkonomisk er efterisoleringen fordelagtig.

Samlede omkostninger	ca. 10 mio. kr.
Årlige meromkostninger til energi og drift	ca. 250 tkr.

Produktivitetsforbedring ved bedre indeklima +5 %	
Samlet årlig øget produktivitet:	
400 pers. * 400.000 kr./pers. * +5 %	ca. 8 mio. kr.

Simpel økonomisk tilbagebetalingstid : ca. 1 år og 3 måneder

Det er totaløkonomisk fornuftigt at investere i godt indeklima

Bygherre:

Datea

Arkitekt:

Dissing +
Weitling

Ingeniør:

COWI

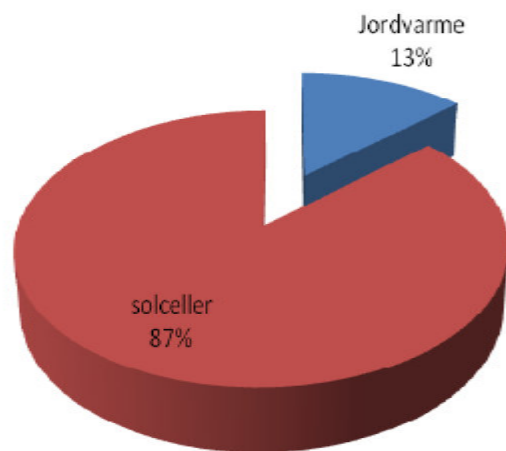
COWI

ROCKWOOL®
BRANDSIKKER ISOLERING

DONG
energy

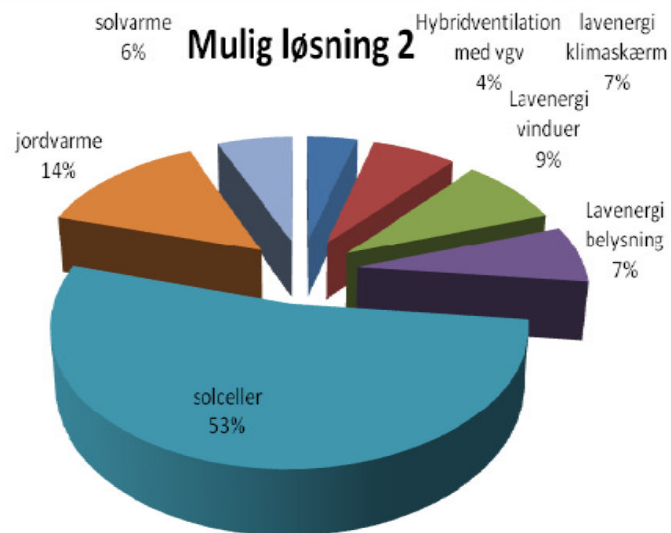
Partnerskab – 0-energibygning

Mulig løsning 1

Energiforbrug: 952 MWh
EL: 476 MWh
Elkøb: 191 MWh
Varme: 476 MWh

Mulig løsning 2

Energiforbrug: 587 MWh
EL: 211 MWh
Elkøb: 85 MWh
Varme: 376 MWh

Energitjenester, kedeludskiftning

Naturgasfyret dampkedel – damp til storkøkken og autoklaver

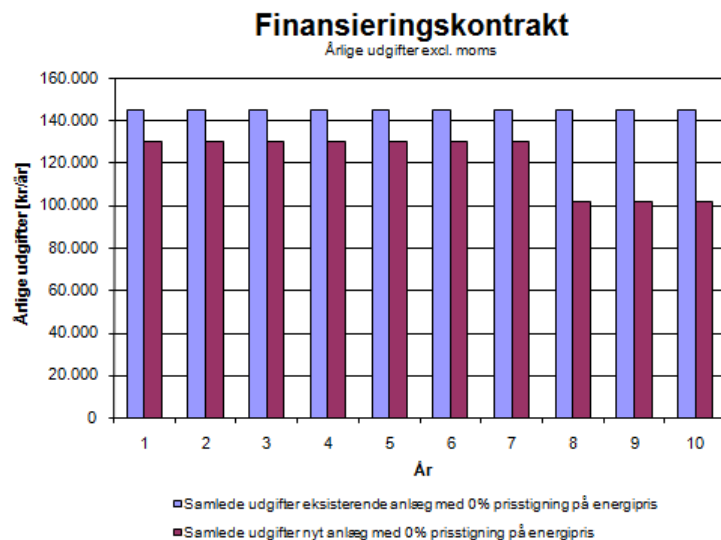
Opgaven blev løst som en "turnkey" løsning – dvs. nøglefærdigt projekt til fast pris. DONG Energy leverede samlet entreprise inklusive anlæg, service, koordinering af leverandører, indhentning af tilladelser og øvrig administration.

Det nye anlæg blev afleveret i marts 2007.

- Naturgasforbrug før: 130.000 m³ pr. år
- Naturgasforbrug efter: 41.800 m³ pr. år

Samlet en besparelse på omkring 67 %

Finansieringsløsning

Energitjenester, belysning

Hvorfor overveje belysningsrenovering?

- Det rigtige lys er vigtigt i dagligdagen.
- Et utidssvarende lysanlæg er dyrt i drift.
- Et nedslidt anlæg giver sjældent en hensigtsmæssig belysning.

Hvad kan man spare ved belysningsrenovering?

Elforbruget reduceres ofte med op til 50 procent

Hvorfor samle opgaven om belysningsrenovering ét sted?

- Indledende overslagsberegning
- Udarbejdelse af et sikkert beslutningsgrundlag
- Udarbejdelse af udbudsmateriale
- Gennemførelse af licitation
- Tilsyn ved udførelsen
- Aflevering af færdigt anlæg.
- Prisen for rådgivning i forbindelse med belysningsrenovering afhænger af opgavens art.

Energirådgivning, serverrum

Serverne kan ofte udgøre 30-40 % af virksomhedens samlede elforbrug. Ved en optimering kan en virksomhed spare op til 50 % på omkostningerne til el.

Har din virksomhed 10 servere eller derover?

- spar op til 50% på el-regningen
- udled mindre CO2 – og få en mere grøn profil
- få mere plads
- få en bedre drift med færre fejlkilder
- få en fremtidssikret løsning

Spar energi og få en grøn IT-løsning

Sammen med jeres IT-ansvarlige finder vi den løsning, der passer bedst til jeres virksomhed. Vi udfører før og efter målinger, og vi har indgået et samarbejde med nogle af de bedste IT-specialister i Danmark.

Energitjenester, ventilationsoptimering

Energibesparelser på ventilationsanlæg i svømmehal

- Samlet besparelspotentiale: 300.000 kWh/år, svarende til 183.500 kr./år.
- Investering nye anlæg: 1.000.000 kr. ex. moms
- Tilbagebetalingstid: 5 - 6 år.

Energitjenester, solceller

Produktion og ydelse

- Et solcelleanlæg på 10 m² kan yde ca. 1 kW.
- 10 m² solcelleanlæg producerer ca. 800 kWh/år.

Pris

- Turnkeypris fra ca. 45.000 kr./kW

Levetid

- Levetiden > 30-40 år
- Robust materiale
- Moden og driftsikker teknologi
- Tibagebetalingstid ca. 20 år

Kampagner, tænd/sluk:

BESTIL ET GRATIS TÆND/SLUK-UR

SPAR OP TIL 1.200 KR. OM ÅRET PÅ JERES FLASKESKAB / AUTOMAT

Varme pizzaer og kolde drikkevarer hænger uløseligt sammen for de fleste. Men der er ingen grund til at lade flaskeskabet køle hele natten, når pizzeriaet har lukket.

Det koster typisk mellem 1.500 og 3.000 kr. om året i strøm at holde et flaskeskab eller anden automat kørende i døgndrift. Så hvorfor ikke lade flaskeskabet tage en pause, når I er gået hjem?

Sluk automatisk ved lukketid og spar op til halvdelen

I kan let spare op til halvdelen af energiudgifterne til et flaskeskab. Med et tænd/sluk-ur kan I automatisk tænde og slukke skabet, så I kun bruger strøm, når det er nødvendigt.

I kan for eksempel slukke en times tid før I går hjem og indstille styringen til at tænde et stykke tid inden I åbner. Så bruger I ikke unødigt strøm om natten og om morgenen. Men har stadig kolde vand klar, når de første kunder kommer forbi.

Tænd/sluk-uret kan også bruges til andre automater, for eksempel slikautomater eller varme drikke.

Få et gratis tænd/sluk-ur

Lige nu kan I få et gratis tænd/sluk-ur af os. Uret kan indstilles for hver dag i ugen, og det sættes blot i den stikkontakt, hvor automaten er tilsluttet. Uret kan bestilles på dongenergy.dk/erhverv.

På hjemmesiden finder I også mange gode spareråd. De fleste kan spare omkring 10 procent om året på elregningen ved blot at lægge de daglige vaner lidt om. I kan også læse om levering af el til Fastpris. Her kan der for de flestes vedkommende også være penge at spare.

Med venlig hilsen
DONG Energy

DONG Energy
Nesa Allé 1
2820 Gentofte

72 10 20 30
kundecenter@dongenergy.dk

I SLUKKER DA OGSÅ PIZZAOVNEN OM NATTEN, IKKE?
SPAR OP TIL 1.200 KRONER OM ÅRET PÅ FLASKESKABET

DONG
energy

Kampagner, stinkskabe

**GIV UDSUGNINGEN ET PUSTERUM
OG SPAR MILJØET FOR CO₂ UDLEDNING**

Der er flere måder at spare på energien og dermed CO₂ udslip i laboratoriet. En måde er at give stinkskabet og punktudsug et pusterum. Begge er nødvendige for arbejdsmiljøet. Men holder I øje med, at stinkskabets luge er lukket så langt ned som muligt og at punktudsug er slukket – når I ikke bruger det? Det koster typisk årligt 20.000 kWh at have et stinkskab kørende i døgndrift og 800 kWh for et punktudsug. Med vores målebånd på siden af stinkskabet kan I se, hvor meget I kan spare ved at lukke lugen ned, når stinkskabet ikke er i brug. Målebåndet viser jer både forbrug af kilowatt-timer og CO₂-udledning pr. år. Smiley klistermærket kan hjælpe jer til at huske at lukke for punktudsug når I ikke bruger det – eller til belysning og IT. Udfyld og indsend kuponen og vi sender jer det antal målebånd og smiley klistermærker I har behov for. Har I spørgsmål kan I sende en mail til raadgivning@dongenergy.dk

Vi vil gerne modtage:
 (antal) _____ sæt målebånd til vores stinkskabe (antal) _____ smiley klistermærker til vores IT udstyr
 (antal) _____ smiley klistermærker til vores punktudsug (antal) _____ smiley klistermærker til vores belysning
 (antal) _____ smiley klistermærker til vores punktudsug (antal) _____ smiley klistermærker til andet teknisk udstyr

og giver samtidig DONG Energy tilladelse til at indberette en energibesparelse på 2.000 kilowatt-timer pr. år pr. stinkskab og 100 kWh pr. år pr. punktudsug til Energistyrelsen*.

___Ja, tak, DONG Energy må gerne kontakte mig via e-mail, hvis I har relevante tilbud, information om energibesparende tiltag eller andre energiløsninger, som min virksomhed kan få glæde af. Du kan til enhver tid framelde dig denne service.

Dato: _____ Underskrift: _____

Firma: _____ Kontaktperson: _____

Telefon: _____ E-mail: _____

Vej/nr.: _____ Postnr./by: _____

Evt. kommentarer: _____

* De herved realiserede energibesparelser skal DONG Energy kunne benytte til at opfylde sine energisparemål i henhold til aftale mellem net- og distributionselskaberne på energiområdet, og klima- og energiministeren om selskabernes energispareindsats (udfølgning af politisk aftale af 10. juni 2005 og regeringens handlingsplan af september 2005).

DONG
energy

**GODE SPARETIPS
I LABORATORIET**

- Luk helt ned for stinkskabslugen, når det ikke benyttes
- Sluk for apparater der ikke benyttes
- Sluk for punktudsug når de ikke er i brug
- Sluk for lyset når sidste mand forlader lokalet
- Hold vinduerne lukket ellers virker ventilationen ikke optimalt

DONG
energy

DONG
energy

Liste over energitjenester

- Optimering af serverrum
- Kedeludskiftning
- Indendørs belysning
- Udendørs belysning
- Medarbejder programmer
- Solcelleanlæg
- Solvarmeanlæg
- Styring regulering og overvågning
- Ventilationsanlæg
- Motorer (pumper, ventilatorer mv..)
- Nødstrømsanlæg

Inddragelse af medarbejdere

Viden

Hvorfor og hvordan
spare energi på
kontoret, institutioner,
derhjemme, transport

Virkemidler

Guides, pjecer, plakater,
e-mails, bannere,
artikler, web,
konkurrencer, stickers,
quiz, events, evaluering

Oplevelse

budskab, alvor, følelser,
humor, opmærksomhed,
involvering, teambuilding,
træning, event

Do good

Look good

Feel good

Energibesparelser i byggeri

